

את דרך עץ החיים, מ"מ עיקר המכוון היה שאדם ינצח את הכרובים ויבוא אל עץ החיים לאכול ממנו וחי לעולם, כמו"ש הראב"ע. „ואם לאו שם תהא קבורתכם“, כי אם לא יתאמצו לנצח את שלוחי היצה"ר ההוא, היצה"ר הוא מלאך המוות, כמו"ש (ב"ב ט"ז, א): יורד ומתעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל בשמה, וזה: שם תהא קבורתכם.

וזה לימוד לכל אדם, כי לפי מה שהוא עומד הכן לקבל הארת מתן תורה שבכל יום ובכל שעה, עד"ש: ולא יסף — ולא פסק, לפיהו זוכה לנצח את הכרובים, ונעשה לו היצה"ר כאספקלריה המאירה, שאינו חוצץ בינו לבין אלוקינו, ועי"ז יוכל לבוא לעץ החיים ואכל וחי לעולם. כי"ר. (תרפ"ז)

זכור את יום השבת לקדשו. בש"ס (פסחים ק"ו, א) דרשינן מזה זכרהו על היין בכניסתו, וברמב"ם (פכ"ט מהלכות שבת, הלי"א) יש וכו' לקדש השבת סמוך לכניסתו, והוא חידוש. י"ל סמך לזה ממכילתא הובא ברמב"ן (יתרו כ', ח'), זכירה עד שלא תבוא, שמירה משתבוא, הנה דזכור קאי על לפני שבת, וה"ה קידוש דילפינן מזכור סגי סמוך לכניסתו עד שלא יבוא. ויש לומר עוד, דהנה בפ' תבוא (כ"ו, י"ג) בודוי מעשר כתוב: ולא שכחתי, פירש"י (מספרי) מלברכך על הפרשת מעשרות. והקשה הרא"ם דהא ברכת המצוות מדרבנן. ותירצתי עפ"י המבואר בריטב"א (פסחים ז', א) דברכת המצוות היא עובר לעשייתן, כדי שיתקדש תחלה בברכה ויגלה ויודיע שהוא עושה אותה מפני מצות השי"ת, ועוד כי הברכות מעבודת הנפש וראוי להקדים עבודת הנפש למעשה שהיא עבודת הגוף. וכן מצאתי בהקדמה לתקוני זוהר (ו', א) דכוונה בעי לאקדומי למצוות, והה"ד „לא שכחתי“ עיקרו קאי על הכוונה, שעשה המצוה בכוונה שלימה לשם שמים ולא מצות אנשים מלומדה, וזה: ולא שכחתי, שלא עשה בהעלמה ובבלי דעת, [ולפירוש הפשוט תמוה טובא, ברכה היכא רמוזה בלא שכחתי], אך אחר שתיקנו חז"ל ברהמ"צ במקום כוונה, פירשו חז"ל: ולא שכחתי, מלברכך על הפרשת מעשר, כי הברכה במקום כוונה, אבל עיקר פירוש הקרא שעשה המצוה בכוונה. וי"ל דה"ה ברכת קידוש, שנלמד מזכור, היא ג"כ ענין כוונה של שמירת שבת, וע"כ נלמד מזכור, כמו דילפינן מלא שכחתי שלא שכח מלכוון, הנה דשילית הכוונה בקראת שכחה, ולהיפך הכוונה תקרא זכירה, ידיעת ההפכים אהת, וע"כ זכור עד שלא תבוא, כדברי תיקוני זוהר הג"ל דכוונה בעי לאקדומי למצוה.

וי"ל עוד, דבשבת כתיב (שמות ל"ד, כ"א) ששת ימים תעבוד וביום השביעי תשבת וגו', ולמה לי' למכתב ששת ימים תעבוד, אך משום דעי"ז ניכר דהשביטה בשבת היא לשם שמים, כדאיתא ר"פ מקום שנהגו, ע"כ ע"י עבודת ימי החול מתבררת הכוונה במצות עשה דשמור. וכיון דימי החול גורמים לזה, נחשב זמן הכוונה של מצות שמור בחול, ע"כ זכירה עד שלא תבוא. וע"כ כתב הרמב"ם בזכרהו סמוך לכניסתו. (תרפ"ד)